

**طرح درس نظری : مدیریت و رهبری در آموزش
پرستاری**

اطلاعات دوره

اطلاعات مدرس /مدرسين	اطلاعات مسئول درس	اطلاعات مربوط به درس
نام مدرس /مدرسين همکار: دکتر فاطمه پاشایی، همایون دکتر بنادرخشان و دکتر سولماز موسوی زاده رتبه علمی: استادیار، استادیار، دانشیار رشته تحصیلی: پرستاری پست الکترونیک اساتید همکار: محل کار : دانشگاه پرستاری و مامایی شهیدبهشتی تلفن تماس:	نام مسئول درس: دکتر وحید زمانزاده رتبه علمی: استاد رشته تحصیلی: پرستاری محل کار: گروه پرستاری داخلی جراحی دانشکده تلفن تماس: ۰۲۱-۸۸۲۰۲۵۲۰ پست الکترونیک: zamanzadeh@sbmu.ac.ir	گروه آموزشی ارائه دهنده: گروه پرستاری داخلی – جراحی نام درس: مدیریت و رهبری در آموزش پرستاری نوع و تعداد واحد: ۲ واحد نظری پیش نیاز/هم نیاز: – رشته و مقطع تحصیلی: دکتری تخصصی پرستاری محل برگزاری کلاس: تاریخ های برگزاری کلاس:
تاریخ آخرین ویرایش: ۱۴۰۴/۱۱/۱۹		
شرح درس: این درس به بررسی نظریه های رهبری و مدیریت آموزشی و کاربرد آن ها در سازمان های آموزشی پرستاری می پردازد. دانشجویان با مفاهیم اساسی مدیریت آموزشی، سبک های رهبری، برنامه ریزی استراتژیک، مدیریت تغییر و چالش های مرتبط با رهبری در آموزش پرستاری آشنا می شوند. تأکید اصلی درس بر توانمندسازی دانشجو برای شناسایی چالش های مدیریت آموزشی و طراحی راهکارهای علمی (پروتکل ها یا مدل های مفهومی) جهت ارتقای نظام آموزش پرستاری است. خروجی نهایی درس، تدوین یک مقاله علمی (پروتکلی یا مفهومی) قابل ارسال به مجلات معتبر می باشد.		

جدول ۱- برنامه درسی روزانه

تاریخ برگزاری کلاسها	هدف کلی	اهداف رفتاری	حیطه و سطح هدف رفتاری			روش تدریس	روش ارزشیابی	مدرس/مدرسین
			دانش	حرکتی	عاطفی			
	آشنایی با تاریخچه و مفاهیم پایه مدیریت آموزشی	۱. تاریخچه تکامل مدیریت آموزشی را توضیح دهد ۲. تفاوت مدیریت و رهبری را تشریح کند ۳. اهمیت مدیریت آموزشی در پرستاری را تحلیل کند ۴. با ساختار پروژه نهایی (مقاله پروتکلی/مفهومی) آشنا شود	C۱, C۲, C۴		A۲	سخنرانی تعاملی، معرفی سرفصلها و پروژه	پرسش و پاسخ شفاهی	دکتر وحید زمانزاده
	مروری بر نظریه‌های رهبری و مدیریت	۱. نظریه‌های کلاسیک مدیریت (تیلور، فایول، ویر) را نام ببرد ۲. نظریه‌های نوکلاسیک (روابط انسانی) را با کلاسیک مقایسه کند ۳. نظریه‌های مدرن مدیریت (سیستمی، اقتضایی) را تحلیل کند ۴. کاربرد نظریه‌ها در آموزش پرستاری را ارزیابی کند	C۱, C۲, C۴, C۵		A۳	سخنرانی، ایفای نقش	مشارکت کلاسی	دکتر فاطمه پاشایی
	آشنایی با ویژگی‌های سازمان‌های آموزشی	۱. ویژگی‌های منحصر به فرد سازمان‌های آموزشی را برشمارد ۲. تفاوت سازمان‌های آموزشی با سایر سازمان‌ها را مقایسه کند ۳. ویژگی‌های مؤسسات آموزش پرستاری را تحلیل کند	C۱, C۲, C۴		A۳	سخنرانی تعاملی، بارش فکری	مشارکت کلاسی	دکتر وحید زمانزاده
	آشنایی با نظام آموزشی و عوامل مؤثر بر طراحی آن	۱. اجزای نظام آموزشی را توصیف کند ۲. عوامل مؤثر بر طراحی نظام آموزشی را تحلیل کند ۳. راهکارهای ارتقاء نظام آموزشی را پیشنهاد دهد ۴. نظام آموزش پرستاری ایران را نقد کند	C۲, C۴, C۵, C۶		A۴	سخنرانی، بحث پنلی	مشارکت کلاسی	دکتر فاطمه پاشایی

وظایف مدیریت آموزشی	۱. وظایف اصلی مدیر آموزشی (برنامهریزی، سازماندهی، هدایت، کنترل) را نام ببرد ۲. قلمرو فعالیت‌های مدیریت آموزشی را تشریح کند ۳. نقش مدیر آموزشی در ارتقاء کیفیت را تحلیل کند	C۱, C۲, C۴	A۳	سخنرانی، مطالعه موردی	ارائه شفاهی تحلیل موردی	دکتر وحید زمانزاده
نظریه‌های مدیریت آموزشی و مفهوم سه‌بعدی رهبری آموزشی	۱. نظریه‌های مدیریت آموزشی را توضیح دهد ۲. مدل سه‌بعدی ردین را تحلیل کند ۳. کاربرد مدل در آموزش پرستاری را ارزیابی کند	C۲, C۴, C۵	A۳	سخنرانی، کار گروهی	مشارکت کلاسی	دکتر سیده نرجس موسوی زاده
اصول رهبری آموزشی	۱. اصول رهبری آموزشی اثربخش را برشمارد ۲. ویژگی‌های رهبر آموزشی موفق را تحلیل کند ۳. اصول اخلاقی رهبری آموزشی را تبیین کند ۴. اصول را در سناریوهای واقعی به کار بندد	C۱, C۴, C۳	A۴	سخنرانی، شبیه‌سازی	تحویل بیبکارت (منبع ۵)	دکتر وحید زمانزاده
نظریه‌های انگیزش	۱. نظریه‌های محتوایی انگیزش (مزلو، هرزبرگ، مک‌کلند) را توضیح دهد ۲. نظریه‌های فرآیندی انگیزش (وروم، آدامز) را تشریح کند ۳. استراتژی‌های انگیزشی برای اعضای هیئت علمی و دانشجویان را طراحی کند	C۲, C۲, C۶	A۴	سخنرانی تعاملی، بحث گروهی	مشارکت کلاسی	دکتر همایون بنادرخشان
نظریه‌های رهبری و سبک‌های رهبری	۱. نظریه‌های صفات، رفتاری و اقتضایی رهبری را مقایسه کند ۲. سبک‌های رهبری (اقتضایی، تحول‌آفرین، خدمتگزار) را توصیف کند ۳. سبک رهبری مناسب برای شرایط مختلف را انتخاب کند ۴. سبک رهبری خود را تحلیل کند	C۴, C۲, C۵, C۴	A۵	سخنرانی، آزمون سبک رهبری، بحث	مشارکت کلاسی	دکتر وحید زمانزاده
برنامهریزی استراتژیک در سازمان‌های آموزشی	۱. مفهوم برنامهریزی استراتژیک را تعریف کند ۲. مراحل برنامهریزی استراتژیک را تشریح کند ۳. تحلیل SWOT را برای یک مؤسسه آموزشی انجام دهد ۴. یک برنامه استراتژیک کوتاه‌مدت طراحی کند	C۱, C۲, C۴, C۶	A۴	سخنرانی، کارگاه عملی	ارائه پیشرفت پروژه (شفاهی)	دکتر وحید زمانزاده

دکتر وحید زمانزاده	مشارکت کلاسی	سخنرانی، مطالعه موردی	A۴	P۴	C۱, C۲, C۴, C۶	۱. مفهوم تغییر سازمانی را تعریف کند ۲. مدل‌های مدیریت تغییر (لوین، کاتر) را توضیح دهد ۳. مقاومت در برابر تغییر و راهکارهای مقابله را تحلیل کند ۴. یک برنامه تغییر آموزشی طراحی کند	اصول مدیریت و رهبری تغییر در آموزش
دکتر همایون بنادرخشان	مشارکت کلاسی	بارش فکری، کارگاه خلاقیت	A۵	P۵	C۲, C۴, C۵, C۶	۱. مفاهیم خلاقیت و نوآوری را تمیز دهد ۲. موانع خلاقیت در سازمان‌های آموزشی را شناسایی کند ۳. راهکارهای تقویت خلاقیت را پیشنهاد دهد ۴. یک ایده نوآورانه برای آموزش پرستاری ارائه دهد	خلاقیت و نوآوری در مدیریت آموزشی
دکتر وحید زمانزاده	مشارکت کلاسی	سخنرانی، بحث گروهی	A۴		C۲, C۲, C۴, C۶	۱. مفهوم سازمان یادگیرنده (Senge) را توضیح دهد ۲. پنج اصل سازمان یادگیرنده را تشریح کند ۳. ویژگی‌های سازمان یادگیرنده را با سازمان سنتی مقایسه کند ۴. راهکارهای تبدیل دانشکده پرستاری به سازمان یادگیرنده را ارائه دهد	سازمان‌های یادگیرنده
دکتر سیده نرجس موسوی زاده	مشارکت کلاسی	سخنرانی، بحث پنلی	A۴		C۱, C۲, C۴, C۳	۱. مفهوم بهره‌وری در آموزش را تعریف کند ۲. شاخص‌های بهره‌وری آموزشی را توضیح دهد ۳. عوامل مؤثر بر بهره‌وری اعضای هیئت علمی را تحلیل کند ۴. نقش مفاهیم نظارت و کنترل و انواع روش‌های نظارتی را تشریح کند	بهره‌وری نیروی انسانی و نظارت در مدیریت آموزشی
دکتر وحید زمانزاده	گزارش تحلیلی	سخنرانی، ارائه مهمان (در صورت امکان)	A۴		C۲, C۴, C۲, C۴	مفهوم اعتباربخشی آموزشی را توضیح دهد ۲. استانداردهای اعتباربخشی ملی و بین‌المللی را مقایسه کند ۳. فرآیند اعتباربخشی را تشریح کند ۴. نقش اعتباربخشی در ارتقاء کیفیت آموزش پرستاری را تحلیل کند	سیستم‌های اعتباربخشی و تأییدکننده برنامه آموزش پرستاری
دکتر وحید زمانزاده	ارزیابی ارائه طرح اولیه مقاله	سمینار دانشجویی، بحث گروهی	A۵	P۵	C۴, C۴, C۴, C۵	۱. چالش‌های رهبری آموزشی در پرستاری را شناسایی کند ۲. شایستگی‌های مدیر آموزش پرستاری را تحلیل کند ۳. نقش مربی پرستاری به عنوان رهبر را تبیین کند ۴. طرح اولیه پروژه (مقاله) خود را ارائه و از آن دفاع کند	رهبری و مدیریت آموزشی در پرستاری + جمع‌بندی و سمینار نهایی

جدول ۲- روش ارزشیابی

روش ارزشیابی	شیوه اجرا یا ابزار ارزشیابی	سهم در نمره نهایی	مهلت تحویل
تشخیصی	پرسشنامه سنجش دانش قبلی در ابتدای ترم، بحث گروهی برای شناسایی نقاط قوت و ضعف	بدون نمره	جلسه اول
تکوینی	مشارکت فعال: حضور مؤثر در مباحث، تحلیل‌های کلاسی و ارائه‌های شفاهی	۱۵٪	طول ترم
تکوینی	بیب‌کارت: (Annotated Bibliography) تلخیص و نقد ۵ منبع کلیدی مرتبط با موضوع مقاله	۱۰٪	جلسه هشتم
تکوینی	ارائه‌های کلاسی: ارائه سمینار، تحویل موردی یا گزارش تحلیلی	۱۵٪	طول ترم
تراکمی	پروژه نهایی (مقاله پروتکلی یا مفهومی): طراحی راهکار مدیریتی و تدوین در قالب مقاله علمی	۳۰٪	پایان امتحانات
تراکمی	آزمون پایان ترم: سوالات تحلیلی، تشریحی و حل مسئله مدیریتی	۳۰٪	زمان امتحانات
جمع کل		۱۰۰٪	

راهنمای پروژه نهایی (ادغام طراحی و مقاله)

هف پروژه

تولید یک مقاله علمی در حوزه مدیریت و رهبری در آموزش پرستاری که قابلیت ارسال به مجلات علمی معتبر را داشته باشد.

انواع مقاله قابل قبول

دانشجو موظف است یکی از دو مسیر زیر را انتخاب کند:

گزینه ۱: مقاله پروتکلی (Study/Management Protocol Article)

هف: طراحی یک پروتکل مدیریتی برای حل یک چالش واقعی در آموزش پرستاری

ساختار مقاله:

بخش	توضیحات
عنوان	گویا، مختصر و دقیق
چکیده	۲۵۰-۳۰۰ کلمه (فارسی و انگلیسی)
مقدمه	تبیین مشکل مدیریتی و ضرورت طراحی پروتکل
مرور متون	پیشینه نظری و تجربی مرتبط با مشکل و راهکارها
توصیف پروتکل	شرح گام‌به‌گام مداخله مدیریتی پیشنهادی (هسته اصلی مقاله)
طرح ارزشیابی	نحوه سنجش اثربخشی پروتکل در صورت اجرا
بحث	پیش‌بینی پیامدها، مزایا و محدودیت‌های احتمالی
نتیجه‌گیری	پیام‌های کلیدی و توصیه‌ها
منابع	حداقل ۲۵ منبع معتبر

موضوعات پیشنهادی اولیه :

- پروتکل مدیریت استرس شغلی مربیان بالینی پرستاری
- پروتکل ارتقای کیفیت نظارت بالینی در آموزش پرستاری
- پروتکل مدیریت مقاومت در برابر تغییر برنامه درسی
- پروتکل توسعه حرفه‌ای اعضای هیئت علمی جدید پرستاری
- پروتکل مدیریت بحران در آموزش مجازی پرستاری

گزینه ۲: مقاله مفهومی (Conceptual/Theoretical Article)

هدف: ارائه یک مدل یا چارچوب نظری جدید برای بهبود مدیریت و رهبری آموزشی

ساختار مقاله:

بخش	توضیحات
عنوان	گویا، مختصر و دقیق
چکیده	۲۵۰-۳۰۰ کلمه (فارسی و انگلیسی)
مقدمه	تبیین چالش و ضرورت ارائه مدل جدید
مرور و نقد نظریه‌های موجود	تحلیل انتقادی رویکردهای فعلی و شناسایی شکاف‌ها
توسعه مدل/چارچوب مفهومی	ارائه و توصیف مدل پیشنهادی (هسته اصلی مقاله)
کاربرد مدل	چگونگی استفاده از مدل در محیط‌های آموزش پرستاری
بحث	مزایا، محدودیت‌ها و پیشنهادات برای پژوهش‌های آینده
نتیجه‌گیری	پیام‌های کلیدی
منابع	حداقل ۳۰ منبع معتبر

موضوعات پیشنهادی اولیه :

- چارچوب مفهومی ارتقای انگیزش اعضای هیئت علمی پرستاری بر اساس نظریه هرزبرگ
- مدل مفهومی رهبری تحول‌آفرین در دانشکده‌های پرستاری
- چارچوب مفهومی تبدیل دانشکده پرستاری به سازمان یادگیرنده
- مدل مدیریت تغییر در برنامه‌های درسی پرستاری: تلفیق نظریه لوین و کاتر
- چارچوب مفهومی توسعه شایستگی‌های رهبری در مدیران آموزش پرستاری

زمان‌بندی پروژه

هفته	فعالیت	تحویل‌دانی
۱-۳	انتخاب موضوع و مشورت با استاد	تأیید شفاهی موضوع
۴-۸	جستجوی منابع و تهیه بیب‌کارت	تحویل بیب‌کارت (۵ منبع) - هفته ۸
۹-۱۱	نگارش بخش‌های مقدمه و مرور متون	ارائه شفاهی پیشرفت - هفته ۱۱
۱۲-۱۶	طراحی پروتکل/مدل و نگارش کامل مقاله	ارائه طرح اولیه - هفته ۱۷
پایان امتحانات	تکمیل و ویرایش نهایی	تحویل مقاله نهایی

معیارهای ارزیابی مقاله (۳۰ نمره)

معیار	نمره
انتخاب موضوع مناسب و مرتبط با چالش‌های واقعی	۳
کیفیت مرور متون و استفاده از منابع معتبر و به‌روز	۵
کیفیت طراحی پروتکل یا توسعه مدل مفهومی (خلاقیت، انسجام، کاربردی بودن)	۸
کاربرد صحیح نظریه‌های مدیریت و رهبری آموزشی	۵
کیفیت بحث و نتیجه‌گیری	۴
رعایت ساختار و اصول نگارش علمی	۳
کیفیت ارائه شفاهی طرح اولیه (جلسه ۱۷)	۲
جمع	۳۰

راهنمای بیبکارت (Annotated Bibliography)

دانشجو باید برای ۵ منبع کلیدی که در مقاله خود استفاده می‌کند، یک بیبکارت تهیه کند.

ساختار هر بیبکارت:

بخش	توضیحات
مشخصات کتابشناختی	نام نویسنده، سال، عنوان، مجله/ناشر) به فرمت APA یا Vancouver
خلاصه منبع	چه موضوعی را بررسی کرده؟ روش و یافته‌های اصلی چیست؟ (۱۵۰-۱۰۰ کلمه)
نقد منبع	نقاط قوت و ضعف منبع چیست؟ (۷۵-۵۰ کلمه)
ارتباط با پروژه	چرا این منبع برای مقاله شما مفید است؟ (۵۰ کلمه)

نمره بیبکارت: ۱۰٪ از نمره نهایی

مهلت تحویل: جلسه هشتم

جدول ۳- منابع

الف) منابع اصلی درس مورد استفاده توسط مدرس

ردیف	عنوان منبع
۱	بهرنگی، محمدرضا. (آخرین ویرایش). مدیریت آموزشی و آموزشگاهی. تهران: انتشارات گلچین.
۲	علاقه‌بند، علی. (آخرین ویرایش). مبانی نظری و اصول مدیریت آموزشی. تهران: انتشارات روان.
۳	علاقه‌بند، علی. (آخرین ویرایش). مقدمات مدیریت آموزشی. تهران: انتشارات روان.
۴	هرسی، پال و بلانچارد، کنث. ترجمه علاقه‌بند، علی. (آخرین ویرایش). مدیریت رفتار سازمانی. تهران: انتشارات امیرکبیر.
۵	شریعتمداری، علی. (آخرین ویرایش). اصول و فلسفه تعلیم و تربیت. تهران: انتشارات امیرکبیر.
۶	Huber, D. L. (Latest Edition). Leadership and Nursing Care Management . Elsevier.
۷	Yoder-Wise, P. S. (Latest Edition). Leading and Managing in Nursing . Elsevier.

(ب) منابع پیشنهادی برای مطالعه دانشجوی

ردیف	عنوان منبع
۱	Marquis, B. L., & Huston, C. J. (Latest Edition). Leadership Roles and Management Functions in Nursing: Theory and Application . Wolters Kluwer.
۲	Billings, D. M., & Halstead, J. A. (Latest Edition). Teaching in Nursing: A Guide for Faculty . Elsevier.
۳	Northouse, P. G. (Latest Edition). Leadership: Theory and Practice . SAGE Publications.
۴	Senge, P. M. The Fifth Discipline: The Art and Practice of the Learning Organization . Doubleday.
۵	Kotter, J. P. Leading Change . Harvard Business Review Press.
۶	رضائیان، علی. (آخرین ویرایش). مبانی سازمان و مدیریت . تهران: انتشارات سمت.
۷	میرکمالی، سید محمد. (آخرین ویرایش). رهبری و مدیریت آموزشی . تهران: انتشارات یسپرون.
۸	Robbins, S. P., & Judge, T. A. (Latest Edition). Organizational Behavior . Pearson.
۹	Bass, B. M., & Riggio, R. E. Transformational Leadership . Psychology Press.
۱۰	Fullan, M. Leading in a Culture of Change . Jossey-Bass.

(ج) سایت‌های علمی

ردیف	عنوان سایت	آدرس
۱	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	www.behdasht.gov.ir
۲	معاونت آموزشی وزارت بهداشت	educ.behdasht.gov.ir
۳	National League for Nursing (NLN)	www.nln.org
۴	American Association of Colleges of Nursing (AACN)	www.aacnnursing.org
۵	Commission on Collegiate Nursing Education (CCNE)	www.aacnnursing.org/ccne
۶	World Health Organization - Nursing	www.who.int/health-topics/nursing
۷	Sigma Theta Tau International	www.sigmanursing.org
۸	International Council of Nurses (ICN)	www.icn.ch
۹	پایگاه اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی (SID)	www.sid.ir
۱۰	پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایراندک)	www.irandoc.ac.ir

www.noormags.ir	پایگاه مجلات تخصصی نور (نورمگز)	۱۱
www.magiran.com	بانک اطلاعات نشریات کشور (مگیران)	۱۲
www.pubmed.ncbi.nlm.nih.gov	PubMed	۱۳
scholar.google.com	Google Scholar	۱۴
www.scopus.com	Scopus	۱۵
www.webofscience.com	Web of Science	۱۶

د) مجلات علمی فارسی و لاتین

مجلات فارسی:

رئیف	عنوان مجله
۱	مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی
۲	مجله آموزش در علوم پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان
۳	فصلنامه توسعه آموزش در علوم پزشکی
۴	مجله پرستاری ایران
۵	نشریه پرستاری و مامایی جامع‌نگر
۶	مجله تحقیقات کیفی در علوم سلامت
۷	فصلنامه مدیریت پرستاری
۸	مجله دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی تهران (حیات)
۹	مجله پژوهش پرستاری ایران
۱۰	مجله اخلاق پزشکی

مجلات لاتین:

رئیف	عنوان مجله
۱	Journal of Nursing Education
۲	Nurse Education Today
۳	Nurse Education in Practice
۴	Journal of Professional Nursing
۵	Nursing Outlook

Journal of Nursing Management	۶
Nursing Administration Quarterly	۷
Journal of Nursing Administration	۸
International Journal of Nursing Studies	۹
Nurse Leader	۱۰
Teaching and Learning in Nursing	۱۱
BMC Nursing	۱۲
BMC Medical Education	۱۳
JMIR Research Protocols	۱۴
Journal of Continuing Education in Nursing	۱۵

ضمائم

ضمیمه ۱: سطوح حیطه‌های یادگیری

حیطه شناختی (دانش) - طبقه‌بندی بلوم اصلاح‌شده:

- C۱: یادآوری (Remember)
- C۲: درک (Understand)
- C۳: کاربرد (Apply)
- C۴: تحلیل (Analyze)
- C۵: ارزشیابی (Evaluate)
- C۶: خلق (Create)

حیطه عاطفی - طبقه‌بندی کراتول:

- A۱: دریافت
- A۲: پاسخ‌دهی

- A۳: ارزش‌گذاری

- A۴: سازماندهی

- A۵: درونی‌سازی

حیطه روان‌حرکتی - طبقه‌بندی سیمپسون:

- P۱: ادراک

- P۲: آمادگی

- P۳: پاسخ هدایت‌شده

- P۴: مکانیزم

- P۵: پاسخ پیچیده آشکار

- P۶: انطباق

- P۷: ابداع

ضمیمه ۲: مجلات پیشنهادی برای ارسال مقاله پروژه

مقاله پروتکلی:

- JMIR Research Protocols

- BMC Medical Education (Protocol Section)

- فصلنامه توسعه آموزش در علوم پزشکی

مقاله مفهومی:

- Nurse Education Today

- Journal of Nursing Education

- مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی
- فصلنامه مدیریت پرستاری

طراح: دکتر وحید زمانزاده